

Svar på ISF-rapport

Rapport (2025:7) Omvårdnadsbidraget fem år senare – En granskning av reformens konsekvenser och utveckling över tid

Försäkringskassan 2025

Datum: 2025-12-08

Försäkringskassans svar på ISF:s rapport (2025:7) Omvårdnadsbidraget fem år senare – En granskning av reformens konsekvenser och utveckling över tid

FK 2024/007123

Innehåll

ISF:s rekommendationer till Försäkringskassan	3
Regeringen och Försäkringskassan bör se över hur den långa kön av omprövningsärenden ska hanteras på kort sikt samt säkerställa att det finns förutsättningar att hantera omprövningar även på längre sikt för att leva upp till lagens krav och syfte.....	3
Försäkringskassan behöver utveckla sin styrning och sitt stöd så att myndigheten motiverar sina beslut tydligare – i synnerhet när det gäller föräldraansvar, skolfrånvaro och ärenden med flera barn	3

Sammanfattning

ISF har utvärderat införandet av omvårdnadsbidraget med syfte att öka kunskapen om konsekvenserna av övergången från vårdbidrag till omvårdnadsbidrag och hur ersättningen utvecklats över tid. ISF riktar i sin utvärdering rekommendationer till både Försäkringskassan och regeringen. Till Försäkringskassan riktas två rekommendationer varav en samtidigt riktas till regeringen.

ISF:s rekommendationer till Försäkringskassan

Regeringen och Försäkringskassan bör se över hur den långa kön av omprövningsärenden ska hanteras på kort sikt samt säkerställa att det finns förutsättningar att hantera omprövningar även på längre sikt för att leva upp till lagens krav och syfte

Försäkringskassans kö av tidsbestämda omprövningar är en konsekvens av otillräcklig finansiering vid införandet av omvårdnadsbidraget liksom det ekonomiskt ansträngda läget 2023 och 2024. Under den här perioden har vi prioriterat det höga antalet ansökningar om omvårdnadsbidrag. Samtidigt har vi kontinuerligt prioriterat omprövningar till följd av ändrade förhållanden och därmed minskat risken för felaktiga utbetalningar inom omvårdnadsbidraget. Försäkringskassan har med befintliga resurser vidtagit åtgärder under 2025 för att i högre omfattning hantera tidsbestämda omprövningar. Det innebär att vid årsskiftet har delar av den kö som uppstått hanterats. Men en förutsättning för att hantera hela kön är att nödvändig finansiering tillförs under 2026 och 2027.

Försäkringskassan behöver utveckla sin styrning och sitt stöd så att myndigheten motiverar sina beslut tydligare – i synnerhet när det gäller föräldraansvar, skolfrånvaro och ärenden med flera barn

Beslutsmotiveringar omfattas av det löpande utvecklingsarbetet Försäkringskassan genomför, bland annat för att säkerställa att avgörande omständigheter framgår av besluten om omvårdnadsbidrag och att motiveringarna av besluten är tydliga.

Försäkringskassan ger stöd till verksamheten inom de områden som ISF särskilt betonar. Bland annat finns inom avdelningen ett rättsligt stöd dit verksamheten kan vända sig för att få råd vid tillämpning av regelverket. I november 2024 införde vi digitala beslutsbrev inom omvårdnadsbidraget. Det medför mer enhetliga och rättssäkra beslut, till exempel gällande hur beslut struktureras och vilka villkor ett beslut baseras på. Det kan bidra till att både motiveringar och beslut om omvårdnadsbidrag generellt blir tydligare för den sökande. En kompetensutvecklande insats med särskilt fokus på föräldraansvaret har genomförts under 2025. Syftet har varit att förse utredare och beslutsfattare med ett samlat material kring föräldraansvaret samt skapa utrymme för diskussion kring vilket lagstöd som finns och hur resonemang om föräldraansvaret kan föras med koppling till barns utveckling. När det gäller skolfrånvaro finns det ett informationsmeddelande som beskriver tillämpningen, IM 2025:051 *Utredning av omvårdnads- och tillsynsbehov under skoltid*.

Samtidigt finns det ett begränsat stöd att tillgå i förarbeten och praxis när det gäller hur föräldraansvaret ska bedömas i omvårdnadsbidraget. Likaså är stödet begränsat gällande hur en sammanvägning ska ske när flera barn ingår i samma ärende och hur varje barns ersättningsnivå i ett sådant ärende ska beskrivas. Försäkringskassan arbetar aktivt med att driva mål i domstol för att ytterligare förtydliga de begrepp som är specifika för omvårdnadsbidraget. Vi fokuserar särskilt på att driva frågan om flerbarnsprövning för att få fram vägledande avgöranden om sammanvägning och särskilda skäl mot en sådan prövning.

**Datum**
2025-12-08**Diarienummer**
FK 2024/007123

ISF resonerar kring möjligheten att Försäkringskassan i viss mån kan använda domar från assistansområdet för att förtydliga föräldraansvaret. Men omvårdnadsbidrag och assistansersättning är förmåner med delvis olika syften och konstruktion. Praxis gällande föräldraansvaret inom assistansområdet behöver därför ses i sitt sammanhang. Behoven för ett barn som en förälder ansöker om omvårdnadsbidrag för skiljer sig typiskt sett från behoven hos barn som det är aktuellt att bevilja assistansersättning eller personlig assistans för. Därför skiljer sig också de bedömningar om föräldraansvar som ska göras i de olika förmånerna åt. Avgöranden om personlig assistans kan därför inte utan vidare läggas till grund för slutsatser angående hur föräldraansvaret ska bedömas när det är fråga om omvårdnadsbidrag.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av tf. avdelningschef Helena Lundkvist och verksamhetsutvecklare Mathias Elmvret, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Mathias Elmvret